

največ za to, da bi ustreglo s svojim plovnom. Tudi vemo, da je med slovenskim učiteljstvom že nekaj takih, ki se s hitrim korakom bližajo tej apatiji, in da jih je le še nekaj, ki z vsemi močmi zabranjujejo to, a ti so najbolj šikanirani in preganjeni. Padejo ti, vse slovansko učiteljstvo v Istri je v isti apatiji in ne bo se zmenilo ni za svojo nalogo ni za narodno misijo! Da se to prepreči, je sveta naloga slovanskih državnih in deželnih poslancev, njih dolžnost je tudi, da se vsaj toliko potrudijo, da branijo in ubranijo učiteljstvu vsaj tiste pravice, ki so mu v zakonu zajamčene, a »Edinosti« je sveta dolžnost, da učiteljsvo moralno podpira v tem, in ne, da mu le očita, da ne vrši svoje naloge in narodne misije! —

S tem nočemo zagovarjati ni učiteljskega izobraževališča v Kopru, ni onega v Gorici. Tudi vemo, da ni na obeh teh učiteljskih vse v redu in smo prepričanja, da se temu ne odpomore drugače, kakor da se obe preustrojita tako, da bo v Gorici izobraževališče za slovenske učitelje in učiteljice, v Pazinu za hrvaške učitelje in učiteljice in v Kopru za italijanske učitelje in učiteljice. Na vsakem teh izobraževališč naj bo dotični učni jezik za vse predmete in ne kot je dosedaj za večino predmetov nemški učni jezik, ker to se ne more označevati kot izobraževanje učiteljev, pač pa le kot nekaka ponemčevalnica. Da ni to pravo, nam kaže dejstvo, da je v Kopru okrajni nadzornik za italijanske šole, ki ne zna nemščine, in okrajni nadzornik za slovenske ljudske šole, ki zna nemščino, in vendar bolje vrši svojo nalogo nego oni, ki ne zna nemščine. Povedati moramo, da morejo priboriti tudi to reorganizacijo le poslanci, in ne učiteljstvo. Učiteljstvo bi moglo v prilog temu kaj ukreniti pri deželni skupščini, a to mu ni mogoče, ker deželne skupščine ni bilo že 24 let in kot se kaže, je ne bo še 24 let!

To si naj zapišeta »Omladina« in »Edinost« v album!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca sušca 1906 K 53.889.05.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Poglavje o učiteljici.

Priobčuje Slavica.

(Konec.)

7. Boj za pravice.

Naš narod je žensko kaj lepo karakterizoval z reko: »Žena podpira tri ogle pri hiši.« »Kar je žena, to je mož,« zopet drug narodni rek. S tem nam priznava narod enakopravnost v družinskem življenju.

Me učiteljice smo nastavljene širom naše domovine kot samostojne ali v družbi s svojimi kolegi po raznih šolah. To bi se dalo primerjati nekakemu družinskemu življenju. Na ženskih šolah smo podrejene ženski voditeljici, na mešanih pa moškemu voditeljem. Vodstvo je nujno potrebno pri vsaki šoli. Voditelj ali voditeljica uživa čast in tudi nekaj

plače za trud, a s tem so zvezane tudi dolžnosti in odgovornosti. Kakor je med zakonskimi nujno potrebna ljubezen in lepo sporazumljenje, je to potrebno zaradi uspešnega delovanja tudi v šoli. Voditelji naj smatrajo svoje učiteljice kot sebi enake in nikdar kot manj vredne. Največkrat so krivi nekateri nastopi voditeljev nespornostim, prepiru in sovražstvu. Ako pa pride kdaj do tega, je zopet dolžnost voditeljeva, da kot kavalir in odgojitelj ponudi prvi roko k spravi. Ne rečem, da se tudi med nami ne dobi kaka nadležnica, sitnica in celo nagajivka, ali voditelj jo mora znati na lep način pridobiti zase z vljudnim, prijaznim in kolegialnim nastopom. Naša narava ni trdosrčna, neodpustljiva ali hudobna, ako nas pa kdo prezira, z namenom šikanira in nam škoduje, zbudi to v v nas željo po maščevanju. Ob kratkem: me zahtevamo pri vzgoji pravico enakopravnosti, potem smo z vami, drugače nas pustite lepo pri miru.

Večkrat se pripeti, da sta učiteljica in voditelj sicer v sporazumljenju, a zgodi se, da jo ljudje zunaj šole žalijo, obrekujejo, prezirajo ali celo zaničujejo. Ženska je šibkejša stvar od trde moške narave, ona nima takega poguma, odločnosti, vplivnega nastopa v javnosti, se ne more potezati za svojo čast in svoje poštenje tako odločno in neustrašeno kakor moški. Zakonski mož ima pravico, da se zavzame za čast in poštenje svoje soproge, njegova dolžnost je, da jo zagovarja ter nemudoma napravi mir in red. Kdo naj pa zagovarja učiteljico, ako pride v tak položaj? To je sveta dolžnost učitelja-voditelja. Ako on to stori, hvaležnost ne izostane; učiteljica bo kolegijalna, delavna, hvaležna in se bo vdala volji tistega, ki jo brani, zagovarja in spoštuje. Delajte z nami tako in kmalu boste nehali tožiti o naši nekolegijalnosti! Ako bi nastal kje med obema strankama prepir, da bi se ne hotel drug drugemu ukloniti, svetujem, da bi v takem slučaju bilo med nami razsodišče prve in zadnje inštanice v vsakem učiteljskem društvu. Tožbe pri nadzornikih, okrajnih šolskih svetih in sodiščih so zaradi časti našega stanu, dobrega imena in materialne škode opuščati. Poleg predsednika naj se voli tudi predsednica ali podpredsednica pri vsakem društvu. Samoobsebi se razume, da bi morale biti izvoljene v odbor tudi učiteljice, in sicer enakomerno z moškimi. Predsednik bi bil sodnik za moške, predsednica ali podpredsednica pa za ženske, v posebnih slučajih pa ves odbor. S tem bi imelo učiteljsko društvo mnogo več vpliva, ugleda, zanimanja, spoštovanja, pa tudi obiskovano bi bilo boljše ter s tem bi dobilo društvo pravi pomen.

Zahtevamo torej reformo učiteljskih društev, pri katerih naj bodo učiteljice enako zastopane z učitelji. Ta naj bodo naša sodišča, borilci za napredek šolstva, našega gmotnega stanja in naših pravic. Sem naj vlagajo učiteljice svoje pritožbe pismeno ali ustno; dolžnost predsedstva naj bo, jih reševati, oziroma jih pošiljati v nadaljno reševanje. Me imamo dobiti še premnogo pravic: volilno pravico, možitev v službi, enakopravnost pri raznih službah, višjo izobrazbo itd. Ako ne bomo delale, se pehale, trudile in zahtevale svojih pravic, jih ne bomo nikdar dobile, ker nam jih ne bo nihče ponujal. Vi moški pa hodite na tej poti z nami roko v roki, pa smo z vami in še celo jako hvaležne vam bomo. S tem vi ne morete nič izgubiti, a nam lahko koristite mnogo. Naj velja rek: Kar je učiteljica, to je učitelj, enako delo in trpljenje imata oba, naj imata tudi enako plačilo!

8. Kako naj se združimo.

Povedala sem že, da je moralo priti med nami do ostrega konflikta. Opazila sem takoj po pisanju »Učiteljskega